

OVERDENKING

MORGENLIED

Gij bron van tijd en eeuwigheid,
die dag en nacht in banen leidt,
de maatslag der getijden geeft,
en kleur aan onze sleur verleent, -

daar kraait de wachter van de dag,
die wakker was in diepe nacht,
een licht voor mensen onderweg,
die alle nacht aan banden legt.

O Jezus, zie ons wankel gaan:
uw aanblik doet standvastig staan,
uw oogopslag wijst ons terecht;
de schuld wordt schreiend afgelegd.

Licht, dat ons opgaat en doorschijnt,
waardoor de slaap voorgoed verdwijnt,
met onze allervroegste klank
geven wij stem aan onze dank.

Aan God de Vader alle eer,
gezegend is de Zoon, de Heer,
de Geest die ons vertroost, Hij moet
geprezen zijn, nu en voorgoed!

Gezang 204:1,2,8,9

Dit is één van de oudste liederen in het liedboek. Het origineel 'Aeterne rerum conditur' werd in de vierde eeuw geschreven door Ambrosius. De vertaling is van Sytze de Vries. In het liedboek van 1973 staat het ook (gezag 370), in de vertaling van Jan Willem Schulte Nordholt. De melodie er van is uit de dertiende eeuw of nog ouder.

In de kerk is van het begin af aan gezongen. Paulus hoorde de gelovigen graag 'psalmen, hymnen en liederen die de Geest u ingeeft' zingen (Efeziërs 5:18b-19, Kolossenzen 3:16). In zijn brieven citeert hij waarschijnlijk ook uit liederen, zoals: 'Ontwaak uit uw slaap, sta op uit de dood, en Christus zal over u stralen' (Efeziërs 5:14).

Zingen is heilzaam, maar sommige kerkleiders zagen wel een probleem, want zouden al die mooie klanken niet te veel afleiden van de inhoud?

Met de opkomst van de getijdendiensten in de kloosters kwam ook de vraag

of er liederen gezongen konden worden die niet in de Bijbel staan. Deze psalmi idiotici -'zelfgemaakte liederen', van het Griekse 'idios': eigen, bij zichzelf behorend - zouden ongewenste of zelfs ketterse geluiden kunnen weergeven. Het Concilie van Laodicea bepaalde in 364 dat er in de kerk alleen uit de Bijbel gelezen en gezongen mocht worden, maar de gelovigen zijn de psalmi idiotici gewoon blijven zingen. In de loop der eeuwen zijn er uiteraard heel veel bijgekomen. Het overgrote deel van onze kerkliederen is zelfgemaakt. En een aantal hiervan dus door Ambrosius.

Ambrosius (339 -397) kwam uit een Romeinse christelijke familie. Hij werd gouverneur van de provincies in Noord-Italië en als zodanig was hij ooit aanwezig op een vergadering in Milaan waar een nieuwe bisschop gekozen moest worden. De partijen konden het niet eens worden over de kandidaten, maar de bevolking was zo onder de indruk van Ambrosius' diplomatieke optreden dat men hem tot bisschop koos. Hij had geen kerkelijke ervaring en was zelfs nog niet eens gedoopt. Dit gebeurde eind november 374 en een week later werd hij tot bisschop gewijd.

Ambrosius kon goed preken; de woorden vloeiden als zoete honing uit zijn mond. Daar ontstond een legende over, ontleend aan de Griekse mythologie. Op een dag vloog er een zwerm bijen boven de wieg van baby Ambrosius. De bijen gingen op zijn gezichtje zitten en vlogen zelfs zijn mondje in en uit. *Na een poosje vlogen ze rustig weer weg. Zijn vader beschouwde het als een goed teken.*



In 1295 werd Ambrosius tot kerkleraar uitgeroepen. Hij is de beschermheilige van de steden Milaan en Bologna, van bisschoppen, huisvrouwen, politie en beveiligingspersoneel, van ganzen, spreeuwen en huisdieren. En uiteraard van de bijen en imkers, honingkoekbakkers en waskaarsenmakers. Hij wordt vaak afgebeeld als een bisschop met een bijenkorf.

Gezag 204 is zijn morgenlied. In de vroege kerk stond de zonsopgang symbool voor de komst en opstanding van Christus. Het dier dat hierbij hoort is de haan. Hij is, in vers 2-6, de wachter van de dag, hij kraait een licht voor mensen onderweg en wist met zijn geluid zelfs de schulden uit van de rots der kerk (Petrus). De haan wekt wie nog blijven liggen, hij spoort de dromers aan en hij wordt goed gehoord - ook door wie zich doof houdt. De haan kraait en de hoop herleeft.

Ambrosius wilde nadruk leggen op de goddelijke kant van Jezus. Hij is als de zoon, de Heer die mensen troost en hoop geeft. Daarvoor verdient Hij onze dank en eerbied, iedere nieuwe morgen weer.

Lisette van Buuren